

Орехова Лариса Іванівна
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов
Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової
м. Одеса, Україна

Лісовська Раїса Костянтинівна
доцент кафедри іноземних мов
Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової
м. Одеса, Україна

Ричка Тетяна Іванівна,
доцент кафедри іноземних мов
Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової
м. Одеса, Україна

ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ІНОФОНІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ ЗВО

Ключові слова: *граматична компетенція, інофони, музиканти.*

Входження України до світового ЄС, інтенсивний розвиток міжнародних відносин вимагають фахівців, які здатні працювати та спілкуватися з людьми, що розмовляють різними мовами та мають різні традиції. Модернізація вищої професійної освіти зумовила пошук ефективних шляхів кваліфікованої підготовки інофонів нефілологічних ЗВО. Саме тому перед викладачами постає завдання змінити підхід до викладання російської, української, англійської, італійської як іноземних мов. Досвід роботи з інофонами доводить, що вони часто допускають велику кількість помилок у вживанні багатьох граматичних явищ, мають певні труднощі з ситуативним використанням граматичних форм.

Вивчення наукових досліджень у галузі методики викладання іноземної мови дозволило виявити ряд суттєвих протиріч: 1. Підвищення вимог до фахівця, що повинен кваліфіковано володіти іноземною мовою, і використання традиційних, стандартних технологій навчання. 2. Підвищення вимог до рівня володіння іноземною мовою за професійним спрямуванням. 3. Об'єктивні труднощі оволодіння деякими складними граматичними явищами іноземної мови і необхідність володіння програмним граматичним матеріалом на достатньому рівні, що забезпечує реальне спілкування в навчальних і реальних ситуаціях. Зазначені вище суперечності обумовлюють необхідність теоретичного осмислення і практичного застосування системного, особистісно-діяльнісного, свідомо-контрастивного й комунікативно-когнітивного підходів щодо оволодіння іноземною мовою за професійним спрямуванням. Тому формування іншомовної комунікативної компетенції стало головною проблемою сьогодення. Отже, актуальність даного дослідження визначається необхідністю створення моделі формування комунікативної граматичної компетенції з урахуванням специфіки професії музиканта, систематизації методичних прийомів і засобів, розробки комплексу завдань, спрямованих на формування і розвиток комунікативних граматичних навичок і вмінь.

Формування граматичної компетенції, необхідної для здійснення професійної комунікативної діяльності музиканта в майбутньому, належить до найактуальніших завдань методики викладання іноземної мови у немовних

вузах, оскільки рівень підготовки інофонів-музикантів має бути достатньо високим, аби надати їм можливості для грамотної мовленнєвої професійної взаємодії, необхідної для ведення перемовин, участі у ділових зустрічах, презентаціях, підтримання контакту під час розмови тощо.

Граматична компетенція, що є складовою частиною лінгвістичної, передбачає: 1) знання граматичних одиниць як носіїв узагальнених граматичних властивостей, а також засобів вираження граматичних значень; 2) добре володіння граматичними поняттями; 3) контрастивність знань, отриманих на основі порівняльної типології рідної та іноземної мови, що вивчається; 4) уміння адекватно використовувати граматичні явища іноземної мови в різних ситуаціях спілкування для вирішення різних комунікативних завдань. У процесі виконання комплексу дій з оволодіння граматичними явищами повинна бути сформована ціла система навичок і вмінь. У цю систему можуть увійти: а) навички вибору мовних явищ та їх граматичне структурування; б) правильне комбінування досліджуваних явищ у складі пропозиції; в) їх морфологічне оформлення; г) уміння вживати граматичні явища в мовному спілкуванні для передачі певних значень.

Методика навчання граматичному аспекту будувалася в цілому на поєднанні прийомів із двох підходів: свідомо-контрастивного та комунікативно-когнітивного. Саме тому доцільно приділити увагу комунікативній граматиці, яка вивчає не структуру мови, а розробляє закономірності використання граматичних конструкцій мови, що існують, з метою комунікації. Необхідно враховувати, які з існуючих граматичних моделей підходять щодо використання в кожній конкретній ситуації для вираження думок і комунікативних намірів. Тим, хто навчається, необхідно оволодіти граматиною у дії, оволодіти алгоритмами, які дозволяють практично використовувати ці правила у мовленні.

Навчання граматиці сьогодні неможливе без урахування комунікативного аспекту, тобто закономірностей уживання досліджуваних граматичних явищ у ситуаціях вербального спілкування. Комунікативний підхід щодо дослідження граматичних явищ, а також і до їхнього навчання в сучасній науці розуміється по-різному. Традиційно комунікативність у методиці навчання мови, його граматичного аспекту, розуміється як вирішення різних комунікативних завдань. У нових методичних дослідженнях підкреслюється необхідність комунікативного та когнітивного аспектів при навчанні граматиці. Когнітивним аспектом виступає процес формування розумових зв'язків, а комунікативним – формування мовних граматичних навичок і вмінь. Навчання граматиці в рамках комунікативного підходу базується на врахуванні професійних потреб інофонів, психологічній установці, співпраці викладача і студентів, усвідомленому характері навчальної діяльності. Оптимізація навчання комунікативної граматики досягається завдяки поетапному закріпленню функцій граматичних категорій у ситуації спілкування іноземною мовою. Високі результати в навчанні граматиці забезпечуються комплексом граматичних завдань, що спрямовані на формування комунікативної граматичної компетенції.

Аналіз досліджень вітчизняних і зарубіжних методистів, що розглядають навчання комунікативно-орієнтованій граматиці як поетапний процес, дозволив вивести алгоритм формування комунікативної граматичної компетенції в інофонів-музикантів, який складається з чотирьох кроків: 1) презентація, 2) мовна практика, 3) комунікативна практика, 4) зворотній зв'язок. Виділення таких кроків алгоритму обумовлено цілями навчання іноземної мови як професійно-значущого компонента навчання. Введення досліджуваного граматичного матеріалу починається з його презентації в адекватному контексті. Під час навчання увага акцентується на функції та формі досліджуваного граматичного явища, що сприяє формуванню граматичної навички. Комунікативна практика спрямована на розвиток і вдосконалення комунікативних граматичних навичок і вмій. Підсумком роботи є сформованість певних граматичних навичок, рівень якої визначає останній крок алгоритму – зворотній зв'язок [2]. Кожному кроку алгоритму властиві певні завдання, спрямовані на вирішення конкретного завдання. Під час мовної практики використовуються такі завдання, як: 1) заповнення прогалін відповідною граматичною формою; 2) трансформація; 3) заповнення прогалін з множинним вибором / без варіантів (за змістом); 4) побудова пропозицій шляхом поєднання слів з колонок; 5) відтворення автентичних діалогів у парах і складання діалогів за аналогією; 6) драматизована пародія; 7) робота зі змістом тексту; 8) трансформація тексту; 9) використання пісень і поезій; 10) рольова гра з пропонованими ролями. Серед завдань, що входять до комунікативної практики найбільш ефективними є: 1) завдання з інформаційними прогалинами; 2) завдання з вибору вирішення питання; 3) завдання з «незакінченим фіналом»; 4) закінчення пропозицій/ текстів; 5) завдання на послідовність складових частин тексту; 6) рольові ігри; 7) завдання на імпровізацію – уявні ситуації; 8) завдання на ведення бесіди за ілюстраціями/ схемами; 9) різні варіанти переказу змісту тексту; 10) створення оригінальних історій на базі тексту з подальшим обговоренням у групі; 11) завдання на перекодування інформації; 12) ігри з проблемно-орієнтованими завданнями. Особливістю таких завдань є їх комунікативна спрямованість, яка виражається в парній і груповій роботі інофонів-нефілологів.

Одже, комунікативно-орієнтоване навчання граматиці дозволяє створити сприятливі передумови для свідомого засвоєння інофонами мовних граматичних структур, підвищити мотивацію, розширити можливості їхнього мовлення як при обговоренні текстів фахового спрямування, так і при створенні навчальних комунікативних ситуацій.

Література (**References**)

1. Voitsekhovska, T. S. (2010). Formation of foreign language communicative competence in students of economic specialties. *Focus of speech. Scientific and practical journal*, No. 1. University of Economics and Law "KROK", 10–14.

2. Hryniuk, H. A. (2006). Stages of formation of foreign communicative competence in students of economic specialties. *Foreign languages*, No.2, 22–27.